

DDK-61- 28/14/MC/KJ

Warszawa, dn. 27 czerwca 2016 r.

DECYZJA Nr DDK-16/2016

I. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 oraz art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) w związku z art. 3 ustawy z dnia 10 czerwca 2014 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz ustawy - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r., poz. 945), po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, **Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznaje za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów stosowanie przez Adama Zawiszę zam. w Tychach prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą P.U.H. Nobiles Adam Zawisza we wzorcu umowy pod nazwą „Umowa zlecenia” postanowień o treści:**

- i. Koszt wezwania do zapłaty oznacza się na kwotę 50 zł. Koszt wezwania do zapłaty pokrywa Zleceniodawca,
- ii. Koszt czynności windykacyjnych do 100 zł miesięcznie ponosi Zleceniodawca, w związku z postanowieniem o treści:

W przypadku nieuregulowania przez Zleceniodawcę kwoty spłaconej przez Zleceniobiorcę [...] Zleceniobiorca przystąpi do czynności windykacyjnych, które są sprzeczne z dobrymi obyczajami, ponieważ przewidywały obciążenie konsumentów opłatami karnymi niewspółmiernymi do kosztów ponoszonych przez przedsiębiorcę w związku z czynnościami, które musi wykonać, a także umożliwiły Przedsiębiorcom nakładanie opłat karnych bez pozostawienia dłużnikowi czasu na zapłacenie zaległej kwoty, co naruszało interesy klientów, a w konsekwencji stanowiło czyn nieuczciwej konkurencji w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy z dnia z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (t.j.: Dz. U. z 2003 r. Nr 153 poz. 1503 ze zm.) i godziło w zbiorowe interesy konsumentów i stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem **19 listopada 2014 r.**

II. Na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (t.j.: Dz. U. z 2016 poz. 23), w związku z art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331; Dz. U. z 2007 r. Nr 99, poz. 660; Nr 171, poz. 1206; Dz. U. z 2008 r. Nr 157, poz. 976, Nr 223, poz. 1458, Nr 227, poz. 1505; Dz. U. 2009 r. Nr 18, poz. 97, Nr 157, poz. 1241; Dz. U. z 2011 r. Nr 34, poz. 173), w związku z art. 3 ustawy z dnia 10 czerwca 2014 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz ustawy - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r., poz. 945) **umarza się postępowanie wszczęte wobec Adama Zawiszy zam. w Tychach prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą P.U.H. Nobiles Adam Zawisza** w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na wprowadzeniu w błąd co do proporcji pomiędzy całkowitym kosztem kredytu a całkowitą kwotą kredytu, poprzez prezentowanie informacji o całkowitej kwocie kredytu obliczonej przy założeniu, że powinna ona uwzględniać kredytowane koszty kredytu co mogło być nieuczciwą praktyką rynkową zdefiniowaną w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (t.j.: Dz. U. z 2016 r. poz. 3) oraz godzić w zbiorowe interesy konsumentów;

III. Na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (t.j.: Dz. U. z 2016, poz. 23), w związku z art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) w związku z art. 3 ustawy z dnia 10 czerwca 2014 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz ustawy - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r., poz. 945) **umarza się postępowanie wszczęte wobec Adama Zawiszy zam. w Tychach prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą P.U.H. Nobiles Adam Zawisza** w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na:

a. nieprzekazywaniu konsumentom przed zawarciem umowy informacji na formularzu informacyjnym, co mogło stanowić naruszenie art. 13 ust. 1 w zw. z art. 14 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (t.j.: Dz. U. z 2014 r., poz. 1497 ze zm.) oraz godzić w zbiorowe interesy konsumentów.

b. nieprzekazywaniu konsumentom w umowach o kredyt konsumencki informacji o całkowitej kwocie do zapłaty przez konsumenta, co mogło stanowić naruszenie art. 30 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim i godzić w zbiorowe interesy konsumentów;

IV. Na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (t.j.: Dz. U. z 2016 poz. 23 ze zm.), w związku z art. 83 ustawy z dnia

16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) w związku z art. 3 ustawy z dnia 10 czerwca 2014 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz ustawy - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r., poz. 945) umarza się postępowanie wszczęte wobec Adama Zawiszy zam. w Tychach prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą P.U.H. Nobiles Adam Zawisza w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na:

a. stosowaniu we wzorcu umowy pod nazwą „Umowa zlecenia” postanowienia § 9 ust. 3 o treści:

„W razie odstąpienia od umowy w terminie 14 dni od daty zawarcia umowy, Pożyczkodawca nie ponosi kosztów związanych z odstąpieniem od umowy pożyczki, z wyjątkiem odsetek za okres od dnia wypłaty pożyczki do dnia jej spłaty. Odsetki należne Pożyczkodawcy wynoszą w stosunku dziennym kwotę:” [tu wpisywano kwotę zależną od kwoty kredytu],

które stanowi, że w przypadku odstąpienia od umowy konsument będzie zobowiązany do zapłaty odsetek, pomimo że umowa nie przewidywała oprocentowania udzielonego kredytu konsumenckiego, co mogło stanowić naruszenie art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim i godzić w zbiorowe interesy konsumentów;

b. niewręczaniu konsumentom przy zawarciu umowy wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy, co mogło stanowić naruszenie art. 53 ust. 3 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim i godzić w zbiorowe interesy konsumentów.

V. Na podstawie art. 77 ust. 1 w związku z art. 80 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów oraz w związku z art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j.: Dz. U. z 2016 r., poz. 23) w związku z art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów obciąża Adama Zawiszę zam. w Tychach prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą P.U.H. Nobiles Adam Zawisza, kosztami opisanego na wstępie postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów (w zakresie określonym w punktach I-IV sentencji decyzji) oraz zobowiązuje tego przedsiębiorcę do zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kosztów postępowania w kwocie 24 zł (słownie: dwadzieścia cztery złote zero groszy), w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

W toku prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej również: Prezes Urzędu, Prezes UOKiK) postępowania wyjaśniającego w sprawie wstępnego ustalenia, czy Pośrednictwo Finansowe „Kredyty-Chwilówki” spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Tychach, dopuściła się naruszenia przepisów uzasadniającego wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (dalej również: uokik) lub naruszenia chronionych prawem interesów konsumentów uzasadniającego podjęcie działań określonych w odrębnych ustawach (sygn. akt: DDK-405-37/12/MC) zidentyfikowane zostały nieprawidłowości wymagające podjęcia działań wobec Adama Zawiszy zam. w Tychach prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą P.U.H. Nobiles Adam Zawisza (dalej również Przedsiębiorca, Adam Zawisza) zgodnie z kompetencjami wynikającymi z ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Postępowanie wyjaśniające zostało wszczęte w wyniku skarg otrzymanych przez Prezesa Urzędu od konsumentów.

W związku z powyższym Prezes Urzędu wszczął z urzędu, w dniu 31 grudnia 2014 r., postępowanie (DDK-61-28/14/MC) wobec Adama Zawiszy w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów:

I. w rozumieniu art. 24 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów polegających na:

1. wprowadzeniu w błąd co do proporcji pomiędzy całkowitym kosztem kredytu a całkowitą kwotą kredytu, poprzez prezentowanie informacji o całkowitej kwocie kredytu obliczonej przy założeniu, że powinna ona uwzględniać kredytowane koszty kredytu, co mogło być nieuczciwą praktyką rynkową zdefiniowaną w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (dalej również: upnpr) oraz godzić w zbiorowe interesy konsumentów;

2. stosowaniu we wzorcu umowy pod nazwą „Umowa zlecenia” postanowień o treści:

i. Koszt wezwania do zapłaty oznacza się na kwotę 50 zł. Koszt wezwania do zapłaty pokrywa Zleceniodawca.

ii. Koszt czynności windykacyjnych do 100 zł miesięcznie ponosi Zleceniodawca, w związku z postanowieniem o treści:

W przypadku nieuregulowania przez Zleceniodawcę kwoty spłaconej przez Zleceniobiorcę [...] Zleceniobiorca przystąpi do czynności windykacyjnych, które mogły być sprzeczne z dobrymi obyczajami, ponieważ przewidują obciążenie konsumentów opłatami karnymi

niewspółmiernymi do kosztów ponoszonych przez przedsiębiorcę w związku z czynnościami, które musi wykonać, a także umożliwiają Przedsiębiorcom nakładanie opłat karnych bez pozostawienia dłużnikowi czasu na zapłacenie zaległej kwoty, co mogło naruszać interesy klientów, a w konsekwencji stanowić czyn nieuczciwej konkurencji w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (dalej również: uznk) i godzić w zbiorowe interesy konsumentów.

II. w rozumieniu art. 24 ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów polegających na:

1. nieprzekazywaniu konsumentom przed zawarciem umowy informacji na formularzu informacyjnym, co mogło stanowić naruszenie art. 13 ust. 1 w zw. z art. 14 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (dalej również: ukk) oraz godzić w zbiorowe interesy konsumentów.

2. nieprzekazywaniu konsumentom w umowach o kredyt konsumencki informacji o całkowitej kwocie do zapłaty przez konsumenta, co mogło stanowić naruszenie art. 30 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim i godzić w zbiorowe interesy konsumentów;

III. w rozumieniu art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów polegających na:

1. stosowaniu we wzorcu umowy pod nazwą „Umowa zlecenia” postanowienia § 9 ust. 3 o treści:

W razie odstąpienia od umowy w terminie 14 dni od daty zawarcia umowy, Pożyczkodawca nie ponosi kosztów związanych z odstąpieniem od umowy pożyczki, z wyjątkiem odsetek za okres od dnia wypłaty pożyczki do dnia jej spłaty. Odsetki należne Pożyczkodawcy wynoszą w stosunku dziennym kwotę: [tu wpisywano kwotę zależną od kwoty kredytu],

które stanowi, że w przypadku odstąpienia od umowy konsument będzie zobowiązany do zapłaty odsetek, pomimo że umowa nie przewidywała oprocentowania udzielonego kredytu konsumenckiego, co mogło stanowić naruszenie art. 54 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim i godzić w zbiorowe interesy konsumentów,

2. niewręczaniu konsumentom przy zawarciu umowy wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy, co mogło stanowić naruszenie art. 53 ust. 3 ustawy o kredycie konsumenckim i godzić w zbiorowe interesy konsumentów.

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania z dnia 31 grudnia 2014 r. Przedsiębiorca oświadczył, że „zaprzecza, aby stosował wzór umowy pożyczki zawierający wprowadzające w błąd konsumenta i budzące zastrzeżenia Prezesa Urzędu zapisy”.

Wskazał jednocześnie, że wzór umowy pożyczki budzący zastrzeżenia Prezesa Urzędu stosował Grzegorz Czebotar, prowadzący działalność gospodarczą pod firmą: F.H.U. Gredan Grzegorz Czebotar. Adam Zawisza zaprzeczył ponadto, że stosuje wzór umowy zlecenia zawierający postanowienia wymienione w zawiadomieniu o wszczęciu postępowania.

Odnosząc się do zarzutów: nieprzekazywania konsumentom przed zawarciem umowy informacji na formularzu informacyjnym, nieprzekazywaniu konsumentom w umowach o kredyt konsumentki informacji o całkowitej kwocie do zapłaty przez konsumenta oraz niewręczaniu konsumentom przy zawarciu umowy wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy Przedsiębiorca wskazał, że zawiera z konsumentami jedynie umowy zlecenia, przed zawarciem których nie ma obowiązku przekazania informacji na formularzu informacyjnym, podawania informacji o całkowitej kwocie do zapłaty oraz wręczania wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy.

Ustosunkowując się do zarzutu stosowaniu we wzorcu umowy pod nazwą „Umowa zlecenia” postanowienia § 9 ust. 3 o treści: „w razie odstąpienia od umowy w terminie 14 dni od daty zawarcia umowy, Pożyczkodawca nie ponosi kosztów związanych z odstąpieniem od umowy pożyczki, z wyjątkiem odsetek za okres od dnia wypłaty pożyczki do dnia jej spłaty. Odsetki należne Pożyczkodawcy wynoszą w stosunku dziennym kwotę: [tu wpisywano kwotę zależną od kwoty kredytu]”. Przedsiębiorca oświadczył, że nigdy nie stosował we wzorcu umowy pod nazwą umowa zlecenia ww. postanowienia.

Prezes Urzędu wystąpił, w dniach 9 października 2015 r. do Adama Zawiszy, o przekazanie określonych informacji, dotyczących zawierania przez Przedsiębiorcę umów pożyczki z konsumentami oraz wyjaśnienie na czym dokładnie polegała rola Przedsiębiorcy w procesie udzielania pożyczek przez Grzegorza Czebotara, prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą F.H.U. Gredan Grzegorz Czebotar.

W piśmie z dnia 20 października 2015 r. pełnomocnik Adama Zawiszy wyjaśnił, że w okresie od stycznia 2013 r. „prowadząc działalność gospodarczą jednoosobowo jako przedsiębiorca Adam Zawisza prowadzący działalność gospodarczą pod firmą P.U.H. Nobiles Adam Zawisza nie zawierał umów pożyczek z konsumentami; wszystkie umowy pożyczki zawarte z konsumentami udzielał w ramach prowadzonej działalności gospodarczej w formie spółki cywilnej P.U.H. Nobiles 2 spółka cywilna wraz ze współnikami: Anną Gorzawską i Grzegorzem Czebotarem”. Wyjaśnił ponadto, że jego rola w procesie udzielania pożyczek przez Grzegorza Czebotara, prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą F.H.U. Gredan polega na poręczaniu za zobowiązania Pożyczkobiorców za wynagrodzeniem.

W piśmie z dnia 7 stycznia 2016 r. Przedsiębiorca oświadczył, że wzór umowy zlecenia (będący załącznikiem do pisma z dnia 4 lutego 2015 r.) jest stosowany od dnia 19 listopada 2014 r. Natomiast w piśmie z dnia 5 lutego 2016 r. Adam Zawisza wskazał, że w dniu 18 listopada 2014 zaprzestał stosowania we wzorcu umowy zlecenia (dotyczącej poręczenia umowy pożyczki udzielanej przez P.H.U. Gredan Grzegorz Czebotar) postanowień, o których mowa w pkt I sentencji niniejszej decyzji.

Zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 10 kodeksu postępowania administracyjnego, Spółka została poinformowana o możliwości wypowiedzenia się przed wydaniem decyzji co do zebranych dowodów i materiałów. Prezes Urzędu pismem z dnia 9 czerwca 2016 r. zawiadomił Przedsiębiorcę o zakończeniu zbierania materiału dowodowego w niniejszym postępowaniu oraz o możliwości zapoznania się z materiałem zgromadzonym w aktach sprawy. Strona skorzystała z przysługującego jej uprawnienia.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił, co następuje

Adam Zawisza zam. w Tychach prowadzi działalność gospodarczą pod firmą P.U.H. Nobiles Adam Zawisza z siedzibą w Tychach przy ul. Batorego 77, REGON 276595427, NIP 6461584203.

Zgodnie z wpisem w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej Rzeczypospolitej Polskiej Adam Zawisza prowadzi kilka działalności gospodarczych (P.U.H. "NOBILES" Adam Zawisza, P.U.H. "NOBILES 2" s.c., Hotel Piaskowy s.c., Chwilówka Polska s.c., GREDAN 2 s.c., Karczma Tatrzańska s.c., FM1 s.c.. Szwerthalter Agnieszka, Adam Zawisza). Działalność ta obejmuje m.in. pozostałe pośrednictwo pieniężne, w tym udzielanie pożyczek, a także wynajem i zarządzanie nieruchomościami, usługi, sprzedaż hurtową i detaliczną, produkcję opon i dętek z gumy, działalność restauracyjną, rozrywkową, rekreacyjną.

/dowód: informacja odpowiadająca odpisowi aktualnemu z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej Rzeczypospolitej Polskiej (<https://prod.ceidg.gov.pl>), stan na dzień 21 kwietnia 2016 r./

Przedsiębiorca w ramach prowadzonej działalności P.U.H. Nobiles Adam Zawisza zawiera umowy zlecenia z konsumentami, którzy podpisują umowy pożyczki z przedsiębiorcą Grzegorzem Czebotarem, prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą F.H.U. Gredan Grzegorz Czebotar (dalej również: Grzegorza Czebotar). Zleceniodawca (będący jednocześnie pożyczkobiorcą - stroną umowy pożyczki z Grzegorzem Czebotarem) zleca Zleceniobiorcy (Adamowi Zawiszy) poręczyć za swoje zobowiązanie z tytułu umowy pożyczki udzielonej przez Grzegorza Czebotara. Zleceniobiorca przyjmuje zlecenie

i zobowiązuje się do zawarcia umowy poręczenia za zobowiązanie Zleceniodawcy wobec Pożyczkodawcy (Grzegorza Czebotara). Zleceniodawca zobowiązuje się wypłacić Zleceniobiorcy wynagrodzenie. W przypadku gdyby Zleceniodawca nie uregulował swojego zobowiązania względem Pożyczkodawcy, a spłaty tego zadłużenia dokona Zleceniobiorca, Zleceniobiorca zawiadomi Zleceniodawcę pisemnie, po siedmiu dniach od spłaty zadłużenia, o spłacie tego zadłużenia i wezwie Zleceniodawcę do zapłaty.

W toku prowadzonego postępowania Prezes Urzędu ustalił, że Adam Zawisza w ramach prowadzonej działalności P.U.H. Nobiles Adam Zawisza nie zawierał z konsumentami umów pożyczki (w latach 2013 - 2015).

/dowód: oświadczenie zawarte w piśmie Adama Zawiszy z dnia 20 października 2015 r./

Prezes Urzędu ustalił, że obecnie stosowany wzorzec umowy zlecenia, jakim posługuje się Przedsiębiorca, obowiązuje od 19 listopada 2014 r. i nie zawiera postanowień, o których mowa w pkt I niniejszej decyzji.

/dowód: wzorzec umowy zlecenia przesłany jako załącznik do pisma Adama Zawiszy z dnia 4 lutego 2015 r., pisma Przedsiębiorcy z dni: 7 stycznia 2016 r. oraz 5 lutego 2016 r./

Wcześniej (do 18 listopada 2014 r.) Przedsiębiorca zawierał umowy zlecenia, zawierające postanowienia:

- i. Koszt wezwania do zapłaty oznacza się na kwotę 50 zł. Koszt wezwania do zapłaty pokrywa Zleceniodawca (§ 4 ust. 3 umowy),
- ii. Koszt czynności windykacyjnych do 100 zł miesięcznie ponosi Zleceniodawca (§ 4 ust. 5 umowy), w związku z postanowieniem o treści:

W przypadku nieuregulowania przez Zleceniodawcę kwoty spłaconej przez Zleceniobiorcę [...] Zleceniobiorca przystąpi do czynności windykacyjnych (§ 4 ust. 4 umowy)

/dowód: umowa zlecenia zawarta w dniu 10 czerwca 2014 r. przesłana jako załącznik do pisma Powiatowego Rzecznika Konsumentów w Będzinie z dnia 15 lipca 2014/

Prezes Urzędu ustalił, że we wzorcu umowy zlecenia stosowanym przez Przedsiębiorcę oraz we wzorcu umowy, którym Adam Zawisza posługiwał się do dnia 18 listopada 2014 r. brak jest postanowienia o treści: „W razie odstąpienia od umowy w terminie 14 dni od daty zawarcia umowy, Pożyczkodawca nie ponosi kosztów związanych z odstąpieniem od umowy pożyczki, z wyjątkiem odsetek za okres od dnia wypłaty pożyczki do dnia jej spłaty. Odsetki należne Pożyczkodawcy wynoszą w stosunku dziennym kwotę: [tu wpisywano kwotę zależną od kwoty kredytu]”.

/dowód: umowa zlecenia zawarta w dniu 10 czerwca 2014 r. nr 5584882/637860 wer. 1402390445, przestana jako załącznik do pisma Dyrektora Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach z dnia 10 września 2014 r., wzorzec umowy zlecenia przestany jako załącznik do pisma Adama Zawiszy z dnia 4 lutego 2015 r./

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje

Ad I

Interes publicznoprawny

Przede wszystkim trzeba rozważyć, czy w rozpatrywanej sprawie został naruszony interes publicznoprawny, gdyż celem uokik opisanym w jej art. 1 ust. 1 jest określenie warunków rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasad podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. Z treści tego przepisu wynika, że celem regulacji jest m.in. ochrona konsumentów przed działaniami silniejszych uczestników rynku. Odmienne niż to ma miejsce w postępowaniu cywilnym ukierunkowanym na ochronę praw podmiotowych stron przedmiotem postępowania w trybie uokik jest ochrona interesu publicznoprawnego, która ma miejsce, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą jest dotknięty szerszy krąg uczestników rynku bądź gdy wywołują one inne niekorzystne zjawiska na rynku wymagające ingerencji Prezesa Urzędu.

Rozpatrywana sprawa ma, w ocenie Prezesa Urzędu, charakter publicznoprawny, albowiem dotyczy ochrony interesu szerokiej grupy konsumentów, którzy są lub mogą być klientami Przedsiębiorcy, zaś jej działania kwalifikowane jako sprzeczne z prawem, zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami wywoływały negatywne skutki na rynku.

Naruszenie zakazu z art. 24 uokik

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów przewiduje możliwość kontroli przez Prezesa UOKiK działań przedsiębiorców podejmowanych w stosunkach prawnych z konsumentami, wprowadzając mechanizmy ochrony tzw. zbiorowych interesów konsumentów. Definiując w art. 4 pkt 12 pojęcie konsumenta ustawa ta odsyła do art. 22¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j.: Dz. U. z 2014 r., poz. 121 ze zm., dalej również: kc), zgodnie z którym konsumentem jest osoba fizyczna dokonująca z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

Materialnoprawną podstawę do oceny działań przedsiębiorcy w powyższym aspekcie stanowi przepis art. 24 uokik. Zgodnie z jego ust. 1, zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Przez praktykę naruszającą zbiorowe

interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy (art. 24 ust. 2 uokik). Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów (art. 24 ust. 3 uokik). Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed wymierzonymi w nie naruszeniami, polegającymi na sprzecznych z prawem działaniach przedsiębiorców.

Przepis art. 24 ust. 2 uokik zawiera przykładowe wyliczenie zachowań przedsiębiorców uważanych za naruszające zbiorowe interesów konsumentów. W otwartym katalogu zakazanych praktyk ustawodawca umieścił: stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru niedozwolonych klauzul umownych (pkt 1), naruszenie przez przedsiębiorcę obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji (pkt 2), nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji (pkt 3).

Jak wynika z powyższego, dla uznania działań przedsiębiorcy za niezgodne z zawartym w uokik zakazem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów niezbędne jest wykazanie, iż spełnione zostały kumulatywnie trzy przesłanki:

- (1) kwestionowane działanie jest działaniem przedsiębiorcy,
- (2) działanie to jest bezprawne,
- (3) działanie to godzi w zbiorowy interes konsumentów.

Status przedsiębiorcy

Zakaz naruszenia zbiorowych interesów konsumentów odnosi się do przedsiębiorców. Przepis art. 4 pkt 1 uokik zawiera legalną definicję przedsiębiorcy, zgodnie z którą pod tym pojęciem rozumie się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j.: Dz. U. z 2015 r. poz. 584, ze zm.), a także: (a) osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną nie mającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, (b) osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą działalność w ramach wykonywania takiego zawodu, (c) osobę fizyczną, która posiada kontrolę, w rozumieniu art. 4 pkt 4 uokik, nad co najmniej jednym przedsiębiorcą, choćby nie prowadziła działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, jeżeli podejmuje dalsze działania podlegające kontroli koncentracji, o której mowa w art. 13 uokik, (d) związek przedsiębiorców w rozumieniu art. 4 pkt 2 - na potrzeby przepisów dotyczących praktyk ograniczających konkurencję oraz praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. W myśl art. 4 ust. 1 ustawy o swobodzie

działalności gospodarczej, przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Właściwą dla przedsiębiorcy działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły (art. 2 ww. ustawy).

Podmiot będący stroną niniejszego postępowania posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu powołanego powyżej art. 4 pkt 1 uokik, gdyż jest wpisany do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej Rzeczypospolitej Polskiej.

Wobec tego Adam Zawisza jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 („*in initio*”) uokik. Oznacza to, że Przedsiębiorca przy wykonywaniu działalności gospodarczej podlega rygorom określonym w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów, a jego działania mogą podlegać ocenie w aspekcie naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Bezprawność działań przedsiębiorcy

Bezprawność działań przedsiębiorcy nie została zdefiniowana w uokik. Tradycyjnie rozumie się przez nią działanie sprzeczne z obowiązującymi zasadami porządku prawnego. Źródłem tych zasad są normy prawa powszechnie obowiązującego oraz nakazy i zakazy wynikające z zasad współżycia społecznego (dobre obyczaje).

Wykazanie bezprawności w odniesieniu do praktyki określonej w pkt I sentencji decyzji czyn nieuczciwej konkurencji

Praktyki stwierdzone w punkcie I sentencji decyzji polegają na stosowaniu przez Adama Zawiszę wymienionych w podpunktach i, ii opłat (opłaty za wezwanie do zapłaty i czynności windykacyjne), które są sprzeczne z dobrymi obyczajami, ponieważ przewidywały obciążenie konsumentów opłatami karnymi niewspółmiernymi do kosztów ponoszonych przez przedsiębiorcę w związku z czynnościami, które musi wykonać, a także umożliwiały Przedsiębiorcy nakładanie opłat karnych bez pozostawienia dłużnikowi czasu na zapłacenie zaległej kwoty, co naruszało interesy konsumentów. W ocenie Prezesa Urzędu, takie działania stanowią czyny nieuczciwej konkurencji i naruszają art. 3 ust. 1 uznk.

Czynem nieuczciwej konkurencji jest - zgodnie z art. 3 ust. 1 uznk - działanie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami, jeżeli zagraża lub narusza interes innego przedsiębiorcy lub klienta. Przepis ten stanowi klauzulę generalną, niemniej w doktrynie i orzecznictwie zaakceptowany jest pogląd, iż może on stanowić samodzielną podstawę do uznania

praktyki za czyn nieuczciwej konkurencji, pomimo iż nie można go odnieść do któregośkolwiek ze stypizowanych czynów wyraźnie zakazanych wymienionych w rozdziale II uznk¹. Aby działanie przedsiębiorcy mogło być w kontekście przedmiotowego postępowania uznane za czyn nieuczciwej konkurencji, powinno spełniać przesłankę sprzeczności z prawem lub dobrymi obyczajami i jednocześnie zagrażać lub naruszać interes klienta².

dobre obyczaje

Pojęcie dobrych obyczajów jest klauzulą generalną, niezawierającą swej definicji normatywnej. Jak wskazuje doktryna i orzecznictwo, klauzule generalne to przepisy prawne, w których nie są dokładnie sprecyzowane wszystkie elementy składające się na hipotezę czy dyspozycję normy prawnej, a ocena konkretnego stanu faktycznego zostaje przerzucona na organ stosujący prawo³. Istotą i funkcją klauzul generalnych w prawie cywilnym jest możliwość uwzględnienia w ocenie różnego rodzaju okoliczności faktycznych, które nie mogą - w oderwaniu od konkretnego stanu faktycznego - być według jakiegoś schematu mającego walor bezwzględny oceniane raz na zawsze i w sposób jednakowy⁴. Pojęcie dobrych obyczajów nie jest w prawie zdefiniowane, ale podobnie jak zasady współżycia społecznego, jest przedmiotem wielu orzeczeń sądowych oraz opracowań doktryny⁵. Wskazuje się w nich, że dobre obyczaje to uczciwe zasady postępowania i ustalone zwyczaje w ujęciu etyczno-moralnym, a na ich treść składają się elementy etyczne i socjologiczne kształtowane przez oceny moralne i społeczne stanowiące uzupełnienie porządku prawnego. Przy takim założeniu sprzeczne z dobrymi obyczajami są m.in. działania wykorzystujące niewiedzę, brak doświadczenia konsumenta, naruszenie równorzędności stron umowy, działania zmierzające do dezinformacji i wywołania błędnego przekonania konsumenta. Chodzi więc o działania potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające „*in minus*” od standardów postępowania.

¹ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 31 lipca 1995, sygn. akt I ACr 308/95 - „Jeżeli określone działanie nie mieści się w katalogu czynów wyraźnie zakazanych przez ustawę należy na podstawie przewidzianej w art. 3 ustawy klauzuli generalnej, jako uniwersalnego zakazu nieuczciwej konkurencji, ocenić charakter tego działania z uwzględnieniem przesłanek zawartych w tym przepisie”.

² M. Sieradzka, „Komentarz do art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów [w:] K. Kohutek, M. Sieradzka, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*”, pkt 4.3.1, LEX 2008.

³ A. Wolter, „*Prawo cywilne. Zarys części ogólnej*”, wyd. VIII, Warszawa 1986, str. 83.

⁴ Orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 1979 r., sygn. akt III CRN 59/79, niepubl.

⁵ Np. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 13 listopada 1991 r., sygn. akt I ACr 411/91, „*Wokanda*” 1992/4; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2003 r., sygn. akt II CKN 1097/00, Lex nr 78878; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2003 r., sygn. akt I CKN 473/01, Lex nr 80257; J. Szwaja [w:] „*Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji - Komentarz*”, Warszawa 2000, str. 122-133; R. Stefanicki, „*Dobre obyczaje w prawie polskim*”, „*Przegląd Prawa Handlowego*”, 2002/5.

W odczytywaniu pojęcia dobrych obyczajów w rozumieniu art. 3 ust. 1 uznk, najczęściej akceptuje się nową tendencję, którą charakteryzuje podejście ekonomiczno-funkcjonalne. Jego istotą jest przywiązywanie wagi nie do przestrzegania dobrych obyczajów „w ogóle”, ale do zachowania przedsiębiorców w działalności gospodarczej. Syntetyczne ujęcie tych poglądów wyraża się w stwierdzeniu, że dobre obyczaje to normy moralne i zwyczajowe stosowane w działalności gospodarczej. Odchodzi się tu zatem od ujęcia tradycyjnego, zgodnie z którym dobre obyczaje były oceniane z punktu widzenia ogólnych zasad etyczno - moralnych, a istotne kryterium stanowiło poczucie godności ogółu ludzi, myślących sprawiedliwie i słusznie⁶.

W niniejszej sprawie Prezes UOKiK zakwestionował stosowanie przez Przedsiębiorcę dwóch opłat: opłaty za wezwanie do zapłaty w wysokości 50 zł oraz opłaty za czynności windykacyjne w kwocie do 100 zł miesięcznie stawiając zarzut, że ich wysokość była niewspółmierna do kosztów ponoszonych przez Przedsiębiorcę w związku z czynnościami które musiał wykonać a także, że opłaty te umożliwiały Przedsiębiorcy nakładanie opłat karnych bez pozostawienia dłużnikowi czasu na zapłacenie zaległej kwoty. Prezes Urzędu stanął na stanowisku, że opłaty windykacyjne, jeśli są stosowane, powinny mieć charakter rekompensaty za podjęcie określonych, nadzwyczajnych czynności i odpowiadać (w przybliżeniu) ich kosztom⁷.

Opłaty za wezwanie do zapłaty w kwocie 50 zł oraz opłaty za czynności windykacyjne w kwocie do 100 zł miesięcznie były niewspółmierne do ponoszonych przez Przedsiębiorcę kosztów. Przedmiotowe opłaty nie wynikały bowiem z żadnej kalkulacji poniesionych przez Przedsiębiorcę kosztów i nie zawsze musiały odpowiadać kosztom wskazanych czynności np. wysłanie listu poleconego ze zwrotnym potwierdzeniem odbioru było możliwe po uiszczeniu opłaty w wysokości 5,70 zł, a nie 50 zł jak w umowie z Adamem Zawiszą. Ponadto powyższe postanowienie nie precyzowało nawet, jakim rodzajem przesyłki zostanie wysłane wezwanie do zapłaty, przez co ustalenie rzeczywistych kosztów takiej czynności windykacyjnej dla konsumenta mogło być niemożliwe lub wielce utrudnione. Podobnie należy ocenić opłatę nakładaną na konsumentów za czynności windykacyjne. Adam Zawisza nie określił w kwestionowanym wzorcu zasad wykonywania czynności windykacyjnych, tj. częstotliwości i odstępów pomiędzy poszczególnymi czynnościami podejmowanymi przez Przedsiębiorcę w przypadku braku spłaty zadłużenia. Przedsiębiorca

⁶ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2002 r., sygn. akt III CKN 213/01, LEX nr 75249.

⁷ podobnie SOKiK (wyrok z dnia 1 marca 2006 r., sygn. akt XVII AmC 93/04), oceniając działania przedsiębiorcy będącego bankiem związane ze stosowaniem postanowienia niedozwolonego uznał, że normą dobrego obyczaju jest, aby kontrahent miał możliwość oceny realnej ekwiwalentności świadczeń wynikających z umowy, a także, że postanowienia, które wprowadzają dodatkowe opłaty, za działania które mieszczą się w już opłaconych czynnościach bankowych normę tę naruszają.

poprzez brak określenia zasad dotyczących wykorzystywania ww. czynności przyznał sobie np. możliwość dokonania kilku czynności windykacyjnych w krótkich odstępach czasu, nie dając konsumentowi czasu na reakcję i obciążając konsumenta z tego tytułu kwotą do 100 zł miesięcznie, powodując jego coraz większe zadłużenie.

Zdaniem Prezesa UOKiK, obciążenie konsumentów opłatami za wezwanie do zapłaty w wysokości 50 zł oraz za czynności windykacyjne do 100 zł może powodować dodatkowe, niczym nieuzasadnione obciążenie finansowe dłużników. Wprowadzając do Umowy zlecenia analizowane opłaty, przedsiębiorca ustala jednostronnie określone sankcje za opóźnienie konsumenta i nieterminowe wywiązanie się z umowy. Należy jednak zauważyć, że powszechnie obowiązujące przepisy prawa nie precyzują kwestii ustanawiania tego typu opłat, a w sytuacji opóźnień z tytułu wykonania zobowiązania pieniężnego (w tym wypadku nieuregulowania przez Zleceniobiorcę swojego zobowiązania względem Pożyczkodawcy i spłaty tego zobowiązania przez Zleceniobiorcę - § 4 ust. 1 umowy zlecenia), Adamowi Zawiszy przysługiwało uprawnienie do naliczenia odsetek za zwłokę i skierowanie swoich roszczeń na drogę sądową⁸. Ewentualne koszty, które zobowiązany był pokryć konsument powinny ograniczać się wyłącznie do rekompensaty kosztów związanych z faktycznym poinformowaniem go o zadłużeniu, co jest następstwem naprawienia szkody powstałej w związku z nieterminowym wywiązaniem się z warunków umowy. Rolę tę w wystarczający sposób spełnia korespondencja przesłana pocztą tradycyjną, jak również monitoring telefoniczny. Jeżeli konsument, mimo iż został poinformowany o istniejącym zadłużeniu i konsekwencjach z tego wynikających, w dalszym ciągu nie spłacał należności to w takim wypadku jedyną dopuszczalną drogą dochodzenia roszczeń była droga sądowa, a następnie postępowanie egzekucyjne. Ewentualne inne opłaty, które zostaną pobrane przez Przedsiębiorcę z tytułu powstałego zadłużenia nie mogą naruszać dobrych obyczajów, w tym uczciwości kontraktowej i wykorzystywania uprzywilejowania jednej strony kontraktu, pogłębiając negatywną sytuację finansową konsumentów. Ustalenie opłat za określone czynności (w tym wypadku opłat za wezwanie do zapłaty i wizytę windykatora), których jedyną rolą było powodowanie po stronie konsumenta dodatkowego obciążenia finansowego naruszało - w ocenie organu ochrony konsumentów - dobre obyczaje.

Ponadto opłata za monit windykacyjny powinna odpowiadać kosztom rzeczywiście poniesionym przez przedsiębiorcę, który nie powinien bezzasadnie obciążać nimi konsumentów w nadmiernej wysokości. Jednocześnie przez wysokość tych kosztów należy rozumieć jedynie koszt korespondencji przesyłanej pocztą tradycyjną czy koszt monitu telefoniczny, tj.: opłatę za pojedynczą przesyłkę (listową lub poleconą) jaką faktycznie ponosi przedsiębiorca wobec operatora pocztowego, z którym wiąże go umowa

⁸ Wyrok SOKiK z dnia 20 sierpnia 2012 r. sygn. akt XVII Amc 1383/11.

o świadczenie usług pocztowych czy opłatę za uśredniony czas połączenia z konsumentem (tj. czas niezbędny do przekazania informacji o zaległości w spłacie zadłużenia) według taryfy przedsiębiorcy telekomunikacyjnego, z którym przedsiębiorca ma zawartą umowę o świadczenie usług telekomunikacyjnych. W kwestii pozostałych kosztów jakie przedsiębiorca ponosi w związku z przygotowaniem i „obsługą” procesu upominania konsumenta, koszty te należy zaliczyć do tzw. kosztów ogólnego zarządu (kosztów związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa bądź z wykonywaniem działalności gospodarczej). Są to koszty pośrednie, związane z utrzymaniem i funkcjonowaniem komórek organizacyjnych przedsiębiorstwa, stanowisk pracy, mediów oraz materiałów biurowych (m. in. opłaty czynszowe, opłaty za energię, wynagrodzenie pracowników, amortyzacja sprzętu biurowego, koszt zużytego papieru i innych materiałów biurowych). Przedsiębiorca (a co za tym idzie również konsument) nie ma możliwości dokładnego wyliczenia jaka część kosztów ogólnego zarządu (proporcjonalna do wszystkich innych ponoszonych kosztów) powinna być przypisana do jednostkowego kosztu poniesionego w związku z upomnieniem konsumenta.

W konsekwencji, obciążanie opłatami konsumentów mogło implikować w świadomości Zleceniodawców przeświadczenie o konieczności zapłaty kwot wskazanych pkt. II sentencji niniejszej decyzji. Tym samym czuli się oni zobowiązani do zapłaty należności, które są zawarte w łączącym stroną kontrakcie. Niemniej jednak przedmiotowe opłaty naruszają dobre obyczaje, gdyż ustalone były w taki sposób, że stanowiły dodatkowy przychód przedsiębiorcy, niezwiązany z przedmiotem świadczenia, dodatkowo nadmiernie obciążając konsumentów, a tym samym były nienależne, ponieważ ich naliczenie było bezprawne. Opłaty wymienione w zdaniu kolejnym naruszały interes klientów.

W konsekwencji, Prezes Urzędu uznał działanie Przedsiębiorcy, polegające na stosowaniu we wzorcu umowy pod nazwą „Umowa zlecenia” postanowień o treści:

- i. Koszt wezwania do zapłaty oznacza się na kwotę 50 zł. Koszt wezwania do zapłaty pokrywa Zleceniodawca.
- ii. Koszt czynności windykacyjnych do 100 zł miesięcznie ponosi Zleceniodawca, w związku z postanowieniem o treści:

W przypadku nieuregulowania przez Zleceniodawcę kwoty spłaconej przez Zleceniobiorcę [...] Zleceniobiorca przystąpi do czynności windykacyjnych,

za czyn nieuczciwej konkurencji, o którym mowa w art. 3 ust. 1 uznk.

Treść postanowień umowy, o których mowa w pkt I sentencji niniejszej decyzji była przez Przedsiębiorcę stosowana do dnia 18 listopada 2014 r. W obecnie obowiązującym wzorcu

umowy zlecenia (obowiązującym od dnia 19 listopada 2014 r.) brak jest postanowień, które są wymienione w pkt I sentencji niniejszej decyzji.

W związku z tym, Prezes Urzędu uznał, że Przedsiębiorca zaprzestał stosowania stwierdzonej praktyki. Prezes UOKiK przyjął, iż nastąpiło to z dniem wprowadzenia nowego wzorca umowy zlecenia, który nie zawiera postanowień wymienionych w pkt I sentencji niniejszej decyzji, tj. z dniem 19 listopada 2014 r.

Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów

Aby stwierdzić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, nie wystarczy wykazać, że przedsiębiorca działał bezprawnie (co w odniesieniu do zarzutów wymienionych w pkt I sentencji niniejszej decyzji wykazano powyżej). Zgodnie z art. 24 ust. 2 i ust. 3 uokik przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się bezprawne działanie przedsiębiorcy, które godzi w owe interesy.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie podaje definicji „*zbiorowego interesu konsumentów*”, wskazując jednak w przepisie art. 24 ust. 3, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów oznacza zatem narażenie na uszczerbek interesów znacznej grupy lub wszystkich konsumentów, poprzez stosowaną przez przedsiębiorcę praktykę, obejmującą tak działania, jak i zaniechania. Ponadto, godzenie w zbiorowe interesy konsumentów może polegać zarówno na ich naruszeniu, jak i zagrożeniu im. O tym, czy naruszony został interes zbiorowy, nie zawsze przesądza kryterium ilościowe, ponieważ niekiedy jeden ujawniony przypadek naruszenia prawa konsumenta może być przejawem stosowanej praktyki naruszającej interes zbiorowy. W jednym z orzeczeń Sąd Najwyższy stwierdził, że: „nie jest zasadne uznawanie, że postępowanie z tytułu naruszenia ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów można wszcząć tylko wtedy, gdy zagrożone są interesy wielu odbiorców, a nie jest to możliwe w sytuacji, gdy pokrzywdzonym jest tylko jeden konsument. Wydawane orzeczenie ma bowiem wymiar znacznie szerszy, pełni także funkcję prewencyjną, służy bowiem ochronie także nieograniczonej liczbie potencjalnych konsumentów”⁹.

Dla stwierdzenia naruszenia zbiorowych interesów konsumentów istotne jest ustalenie, że konkretne działanie przedsiębiorcy nie ma ściśle określonego adresata, lecz jest kierowane do nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów. Interes konsumentów należy przy tym rozumieć jako interes prawny (a nie faktyczny), a więc uznany przez ustawodawcę na zasługujący na ochronę i zabezpieczenie. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów powiązane jest z naruszaniem interesów gospodarczych konsumentów. Pod tym pojęciem

⁹ wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2003 r., sygn. akt I CKN 504/01

należy rozumieć zarówno naruszenie interesów *stricte* ekonomicznych (o wymiarze majątkowym), jak również prawo konsumentów do uczestniczenia w przejrzystych i niezakłóconych przez przedsiębiorcę warunkach rynkowych, zapewniających konsumentom dokonywanie transakcji handlowych z przedsiębiorcami przy całkowitym zrozumieniu rzeczywistego sensu ekonomicznego i prawnego warunków dokonywanych czynności na etapie przedkontraktowym oraz w czasie wykonywania umowy, czego urzeczywistnieniem jest m.in. abstrakcyjnie pojmowane prawo do rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji w komunikacji pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem.

W niniejszej sprawie bez wątpienia mamy do czynienia z naruszeniem praw licznej grupy konsumentów - wszystkich konsumentów będących lub mogących być klientami Przedsiębiorcy (zawierającymi lub mogącymi zawrzeć z Adamem Zawiszą umowę zlecenia). Należy przy tym wskazać, że zdaniem Sądu Najwyższego wystarczające powinno być ustalenie, że zachowanie przedsiębiorcy nie jest podejmowane w stosunku do zindywidualizowanych konsumentów, lecz względem członków danej grupy (określonego kręgu podmiotów), wyodrębnionych spośród ogółu konsumentów, za pomocą wspólnego dla nich kryterium. Praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest bowiem takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której adresowane są zachowania przedsiębiorcy, w taki sposób, że potencjalnie ofiarą takiego zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy.¹⁰

W ocenie Prezesa UOKiK, działania Przedsiębiorcy opisane w pkt I sentencji decyzji naruszały interesy konsumentów. Działania te polegały bowiem, co zostało udowodnione, na naruszaniu obowiązków ustanowionych w uznk. Działania Przedsiębiorcy narażały jego klientów na konsekwencje finansowe - faktyczne lub tylko potencjalne. Zdaniem Prezesa Urzędu, w zbiorowe interesy konsumentów godziły czyny nieuczciwej konkurencji polegające na stosowaniu opłat (za wezwanie do zapłaty oraz za czynności windykacyjne) w wysokościach niewspółmiernych do kosztów ponoszonych przez Przedsiębiorcę w związku z czynnościami, które musi wykonać, a także umożliwiającymi nakładanie opłat karnych bez pozostawienia dłużnikowi czasu na zapłacenie zaległej kwoty. Ich pobieranie godziło bowiem w interes ekonomiczny klientów, którzy zawarli z Przedsiębiorcą umowę poręczenia za zobowiązanie, bowiem powodowało nieuzasadnione uszczuplenie ich majątku. Należy zatem uznać, że praktyki stwierdzone w pkt I sentencji decyzji godzą w zbiorowe interesy konsumentów.

¹⁰ wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2008 r., sygn. akt III SK 27/07

Skutkami powyższych działań Przedsiębiorcy dotknięty mógł być nieoznaczony z góry krąg konsumentów, którego nie da się zidentyfikować - wszyscy dotychczasowi i przyszli kontrahenci Adama Zawiszy, którzy zainteresowali się jego ofertą oraz zawarli umowę pożyczki. W związku z powyższym, zostało stwierdzone, iż określone w decyzji praktyki naruszają nie tylko interesy ekonomiczne konsumentów, którzy zawarli umowy poręczenia. Uwzględniając powyższe, Prezes Urzędu orzekł jak w punkcie I sentencji decyzji.

Stwierdzenie zaniechania stosowania praktyk określonych w punkcie I sentencji decyzji

Zgodnie z art. 26 ust. 1 uokik, jeżeli Prezes Urzędu stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 24 uokik, wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów nakazującą zaniechanie jej stosowania. Natomiast, stosownie do art. 27 ust. 1 uokik Prezes Urzędu nie wydaje określonej w art. 26 uokik decyzji, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. W takim przypadku Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowy interes konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania (art. 27 ust. 2 uokik).

W związku z faktem, iż Przedsiębiorca, z dniem 19 listopada 2014 r., zaniechał stosowania praktyk opisanych w pkt I sentencji decyzji, Prezes Urzędu orzekł w oparciu o art. 27 uokik.

Rozstrzygnięcie w pkt II, III, IV sentencji decyzji. Umorzenie postępowania

W ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów brak jest samodzielnej podstawy prawnej odnoszącej się do sposobu rozstrzygnięcia w przypadku, gdy zostanie ustalone, że prowadzone postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów jest bezprzedmiotowe. W związku z tym, mając na względzie, iż, stosownie do art. 83 uokik, w sprawach w niej nieuregulowanych do postępowania przed Prezesem UOKiK stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (t.j.: Dz. U. z 2016 poz. 23, dalej także: kpa), w takiej sytuacji zastosowanie znajdzie art. 105 kpa.

Zgodnie z art. 105 § 1 ustawy Kodeks postępowania administracyjnego, gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe w całości albo w części, organ administracji publicznej wydaje decyzję o umorzeniu postępowania odpowiednio w całości albo w części. Umorzenie postępowania na tej podstawie jest obligatoryjne, co oznacza, iż ustalenie przesłanki bezprzedmiotowości postępowania stwarza obowiązek zakończenia postępowania w danej instancji przez jego umorzenie, ponieważ brak jest podstaw do

rozstrzygnięcia sprawy co do jej istoty. Dalsze prowadzenie postępowania w takim przypadku stanowiłoby o jego wadliwości, mającej istotny wpływ na wynik sprawy (por. J. Borkowski w, Kodeks postępowania administracyjnego Komentarz, B. Adamiak, J. Borkowski, s. 459 - 461. C.H. Beck). Podkreślić przy tym należy, iż przesłanka umorzenia postępowania może istnieć jeszcze przed wszczęciem postępowania, co zostanie ujawnione w toczącym się postępowaniu, a może ona powstać także w czasie trwania postępowania, a więc w sprawie już zawistej przed organami administracyjnymi. Zgodnie z wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 24 kwietnia 2003 r. (sygn. akt III SA 2225/01) bezprzedmiotowość postępowania administracyjnego oznacza, że brak jest któregoś z elementów materialnego stosunku prawnego, a w związku z tym nie można wydać decyzji załatwiającej sprawę przez rozstrzygnięcie jej co do istoty. Jest to orzeczenie formalne, kończące postępowanie bez jego merytorycznego rozstrzygnięcia.

W niniejszej sprawie analiza przykładowych umów przekazanych przez Pośrednictwo Finansowe „Kredyty Chwilówki” spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Tychach przeprowadzona w trakcie postępowania oraz wyjaśnienia i dokumenty przesłane przez pełnomocnika Adama Zawiszy prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą P.U.H. Nobiles Adam Zawisza wykazały, że Przedsiębiorca nie zawierał umów pożyczki jako pożyczkodawca a jedynie poręczał spłatę zobowiązań (zawierając „umowy zlecenia”), zaciągniętych przez pożyczkobiorców, którzy umowy pożyczki zawierali z Grzegorzem Czebotarem, prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą F.H.U. Gredan Grzegorz Czebotar.

Po przeprowadzeniu analizy przekazanych przez Adama Zawiszę dokumentów oraz informacji Prezes Urzędu ustalił, że działaniem, polegającym na zawieraniu umów zlecenia (poręczaniu spłaty pożyczek) Przedsiębiorca nie wprowadza konsumentów w błąd co do proporcji pomiędzy całkowitym kosztem kredytu a całkowitą kwotą kredytu (poprzez prezentowanie informacji o całkowitej kwocie kredytu obliczonej przy założeniu, że powinna ona uwzględniać kredytowane koszty kredytu), bowiem nie zawiera z konsumentami umów pożyczki a w zawieranych przez Adama Zawiszę umowach zlecenia brak jest postanowień dotyczących całkowitego kosztu kredytu, całkowitej kwoty kredytu lub podobnych.

Nie można ponadto Przedsiębiorcy zarzucić nieprzekazywania konsumentom przed zawarciem umowy informacji na formularzu informacyjnym; nieprzekazywania konsumentom w umowach o kredyt konsumentki informacji o całkowitej kwocie do zapłaty przez konsumenta oraz niewręczania konsumentom przy zawarciu umowy wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy, bowiem Adam Zawisza nie zawierał z konsumentami

umów pożyczki, nie był również pośrednikiem w rozumieniu art. 5 pkt 3 ukk, w związku z czym działania tego Przedsiębiorcy nie podlegały badaniu w zakresie ich zgodności z art. 13 w związku z art. 14 ukk, art. 30 ust. 1 pkt 7 ukk oraz art. 53 ust. 3 ukk.

We wzorcu umowy zlecenia stosowanym przez Przedsiębiorcę oraz we wzorcu umowy, którym Adam Zawisza posługiwał się do dnia 18 listopada 2014 r. brak jest postanowienia o treści: „W razie odstąpienia od umowy w terminie 14 dni od daty zawarcia umowy, Pożyczkodawca nie ponosi kosztów związanych z odstąpieniem od umowy pożyczki, z wyjątkiem odsetek za okres od dnia wypłaty pożyczki do dnia jej spłaty. Odsetki należne Pożyczkodawcy wynoszą w stosunku dziennym kwotę: [tu wpisywano kwotę zależną od kwoty kredytu]”. W związku z powyższym postawienie zarzutu w zakresie naruszenia wymienionego w art. 54 ust. 1 ukk należy uznać za bezzasadne.

/dowód: umowa zlecenia zawarta w dniu 10 czerwca 2014 r. nr 5584882/637860 wer. 1402390445, przesłana jako załącznik do pisma Dyrektora Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach z dnia 10 września 2014 r., wzorzec umowy zlecenia przesłany jako załącznik do pisma Adama Zawiszy z dnia 4 lutego 2015 r./

W opisanym stanie rzeczy, stosownie do art. 105 § 1 kpa, należało umorzyć wszczęte postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w zakresie zarzutów wymienionych w pkt II, III, IV sentencji niniejszej decyzji.

Wobec powyższego orzeka się jak w pkt II, III, IV sentencji decyzji.

Rozstrzygnięcie w pkt V sentencji decyzji. Koszty postępowania

Zgodnie z art. 80 uokik, Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. W myśl art. 77 ust. 1 uokik, jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania. Zgodnie z art. 264 § 1 k.p.a., jednocześnie z wydaniem decyzji organ administracji publicznej ustali w drodze postanowienia wysokość kosztów postępowania, osoby zobowiązane do ich poniesienia oraz termin i sposób ich uiszczenia.

Kosztami niniejszego postępowania są wydatki związane z korespondencją prowadzoną przez Prezesa Urzędu z Przedsiębiorcą. W związku z powyższym postanowiono obciążyć Spółkę kosztami postępowania w wysokości 24 zł (słownie: dwadzieścia cztery złote zero groszy).

Koszty niniejszego postępowania należy uiszczyć w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej Decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.

Wobec powyższego, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt V w sentencji niniejszej decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 uokik w związku z art. 479 (28) § 2 k.p.c. w związku z art. 3 ustawy z dnia 10 czerwca 2014 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz ustawy - Kodeks postępowania cywilnego - od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie miesiąca od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

W przypadku jednak kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w punkcie VI niniejszej decyzji, stosownie do treści art. 264 § 1 k.p.a. w związku z art. 80 uokik oraz stosownie do art. 81 ust. 5 uokik w związku z 479³² § 1 i § 2 k.p.c., Przedsiębiorcy przysługuje prawo wniesienia zażalenia do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji.

Pouczenie:

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 Kodeksu postępowania cywilnego - od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie miesiąca od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.